

OD REDAKCJI

Obecny numer naszego wydziałowego kwartalnika zawiera zbiór artykułów poświęconych sakramentowi bierzmowania, który jest integralną częścią wtajemniczenia chrześcijańskiego. Otwiera go opracowanie ks. Andrzeja Meggera, który w nawiązaniu do wielowiekowej tradycji Kościoła, stwierdza, że sakrament ten nie jest konieczny do zbawienia, lecz razem z chrztem i Eucharystią tworzy jedność, która jest podstawą życia w Chrystusie i która powinna być zachowywana. Wskazują na to racje historyczne, teologiczne oraz, pomimo zerwania chronologicznej kolejności celebracji, także praktyka liturgiczna. Chrzest jest wszczęciem w Chrystusa i Jego Mistyczne Ciało, bierzmowanie udoskonala łaskę chrztu przez dar Ducha Świętego, a Eucharystia dopełnia i wieńczy wtajemniczenie udzielając pokarmu, który jest zadatkiem życia wiecznego. Wobec niepokojących zjawisk punktualistycznego rozumienia bierzmowania zarówno w przygotowaniu, jak i mistagogii, autor wskazuje na konkretne kryteria jedności sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Bierzmowanie w tym kontekście nie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej, ale otwierając sakramentalną perspektywę, daje niezbędne środki do jej osiągnięcia.

Z kolei ks. Sławomir Kunka w swoim opracowaniu podejmuje próbę ukazania fenomenu wylania Ducha (określanego czasem „chrztem w Duchu Świętym”) w relacji do sakramentu bierzmowania. Bierzmowanie jest, obok chrztu św. i Eucharystii, sakramentem wtajemniczenia chrześcijańskiego. Rzeczywistość tych trzech sakramentów stanowi szczególną jedność tak w zakresie Bożej łaski, jak i w zakresie podmiotu, czyli osoby

tą łaską w Kościele obdarowanej. Zatem, dla pełniejszej perspektywy ukazania podjętego tematu przedstawione zostały odniesienia wylania Ducha do sakramentu chrztu św. oraz do Eucharystii. Obok analiz opartych na danych biblijnych, artykuł przywołuje wypowiedzi Magisterium Kościoła oraz wypowiedzi teologów zajmujących się współczesną pneumatologią. Przywołanie osoby Niepokalanej Dziewicy, Matki Słowa Wcielonego, ogniskuje całość rozważań. Ona bowiem jest Oblubienicą Ducha Świętego, jest „pełna łaski” (Łk 1, 28). Jest wreszcie pierwszą chrześcijanką i pierwszą charyzmatyczką.

O sakramencie bierzmowania w kontekście katechezy szkolnej wypowiada się ks. Tadeusz Panuś. Zwraca on uwagę na możliwości, jakie stwarza nauczanie religii w szkole oraz w parafii w czasie przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania. Te dwie rzeczywistości, które spotykają się w sakramencie bierzmowania, a staną się przedmiotem refleksji w aspekcie prowadzenia przez nastolatków życia zgodnego z Ewangelią. Wszystko to zostanie poprzedzone religijno-społecznym portretem dzisiejszego nastolatka.

Kwestie dyskusyjne podejmowane często na kanwie współczesnego duszpasterstwa bierzmowania przedstawia w swoim opracowaniu ks. Andrzej Draguła. Autor zauważa, że w dyskursie publicystycznym coraz częściej sakrament bierzmowania nazywany jest „sakramentem pożegnania z Kościołem”, a także „ostatnim namaszczeniem”. Oba te określenia odnoszą się do faktu, że bardzo wielu młodych ludzi po przyjęciu tego sakramentu zrywa więź z Kościołem. Okazuje się więc, że przygotowanie do przyjęcia tego sakramentu nie stwarza trwałej więzi ze wspólnotą Kościoła, z czego można też wnioskować, że motywy przyjęcia go okazują się niedojrzałe. Wielu przyjmuje ten sakrament jedynie, aby nie mieć później problemów z Kościołem: aby móc zostać rodzicem chrzestnym oraz aby móc zawrzeć sakramentalny związek małżeński. W tej sytuacji rodzi się pytanie o program przygotowania do tego sakramentu. Liturgiści i dogmatycy sygnalizują potrzebę powrotu do dawnej praktyki Kościoła, gdy sakrament bierzmowania poprzedzał przyjęcie I Komunii Świętej. Duszpasterze opowiadają się za utrzymaniem dotychczasowej praktyki Kościoła, gdyż jest to faktycznie jedyny pomysł na organiczne duszpasterstwo młodzieży. W sytuacji zaniku katechumenatu społecznego i rodzinnego obowiązku wprowadzenia w wiarę spoczywa na wspólnocie

parafialnej. Istotnym pozostaje pytanie, czy należy wiązać katechezę inicjacyjną skierowaną do młodzieży z przygotowaniem do bierzmowania czy też może oddzielić oba procesy katechetyczne.

Artykuł ks. Mariana Zająca stanowi próbę ukazania polskich programów przygotowania do przyjęcia bierzmowania w sytuacji, kiedy reforma systemu oświaty wygasza gimnazjalny etap edukacyjny, integralnie związany z przygotowaniem do tego sakramentu. Wszelkie propozycje programowe wytworzone w dwudziestu czterech polskich diecezjach dowartościowują znaczenie takiego przygotowania i akcentują osobową wiarę kandydatów, a także konieczność ich integracji ze środowiskiem parafialnym. Programowe pakiety edukacyjne posiadają podręczniki dla katechizowanych, poradniki metodyczne do katechetów, animatorów grup oraz rodziców. Z analiz dokonanych w artykule wynika, że z liczbą przygotowanych propozycji programowych nie zawsze koresponduje ich merytoryczna zawartość. Można także zauważyć, że niektóre propozycje przesadnie obciążają kandydatów do bierzmowania. Z podjętych rozważań wynika, że istnieje potrzeba przygotowania propozycji programowej, która mogłaby w skali ogólnopolskiej ujednolicić katechizację przygotowującą do bierzmowania oraz apel o lepszą formację katechetów związanych z edukacją religijną dorastającej młodzieży.

Na zakończenie tego działu o. Jan P. Strumiłowski podejmuje się wyjaśnienia złożonej kwestii, jaką jest ontologia trynitarna wobec debaty między nauką a religią. Niewątpliwie, postępujący rozwój nauki wpływa na nasz obraz świata. Zmiany owego obrazu z kolei prowokują teologię do ustosunkowania się (wejścia w dialog) i zdania sprawy ze swojego depozytu – w kwestiach, w których depozyt ten wchodzi w interakcje z nauką. Taki dialog jest oczywiście bardzo wartościowy dla samej teologii, gdyż prowadzi do oczyszczenia jej też z tego, co nie należy do istoty jej treści. Dialog taki angażuje bardzo mocno filozofię, gdyż siłą rzeczy rozgrywa się w odgórnie przyjętej przestrzeni metafizycznej. W takiej konfiguracji poszukiwanie zgodności między nauką a religią nie tylko prowadzi do określenia wzajemnych kompetencji (oczyszczenie dziedzin), ale również wzajemnej relacji Boga i świata. Niestety w dialogu takim odgórnie przyjmuje się klasyczne modele metafizyczne. Tymczasem chrześcijaństwo, poprzez swoje założenia doktrynalne, dokonało ich modyfikacji, zwłaszcza za sprawą dogmatu trynitarnego. To z kolei rodzi pytanie, czy dialog

między religią a nauką nie powinien uwzględniać wyjątkowego charakteru metafizyki skorelowanej z praw.

W dziale *Familia* zamieszczamy artykuł Marty Komorowskiej-Pudło, która pisze o małżeństwie – jego jakości i trwałości u wyznawców religii monoteistycznych. Założenia doktrynalne a rzeczywistość empiryczna. Natomiast w dziale *Orient* Czytelnik znajdzie opracowanie ks. Michała Sadowskiego, ukazujące funkcję *hidżabu* w chrystologii najstarszego arabskojęzycznego tekstu chrześcijańskiego – *O Bogu w Trójcy* (Sinai Ar. 154).

Jak zawsze odsyłamy również do lektury działu i recenzji.

Ks. Krzysztof Konecki